

STAŘÍ HOŠI

„Snad pan . . .?“ — „„Tak jest. A vy? — pan . . .!““
Čtyřicet let

a poznali jsme se zas na pohled,
i podáváme sobě ruce obě.

„Jak jsi se měl?“ — „„A jak se vedlo tobě?““ —

5 „Eh, všelijak, to víš, však jaké zbytl!“ —

„„Ba ba, je těžké — těžké živobytl!““

Jdem podle sebe. Hovoříme sic,
však cítíme: nemáme si co říci;
a po chvilkách druh druhu pozastihne,
10 jak oko pátravě se stranou švihne.
Ach bože, jaká zchudlost šedých vlasů —
ta vpadlá leb — ta drsná chladnost v hlasu!

Však náhle v oku kých se zjevil mih,
a v hlase vřelý tón a v ruce švih —
15 ach ano, ano, — zrovna jako v mládí,
když byli jsme tak dobří kamarádi!
A pojednou se úsměv v tváři lihne
a srdce vše a celá duše jihne.

A již se přitlačujem k sobě blíž
20 a rámě na rameni leží již,
ba právě tak, jak když jsme ještě školu

kdys navštěvovali, pak denně spolu
při hlasném smíchu, při hlučivém slovu
se ubírali svorně ku domovu.

- 25 A jako tenkrát věru také dnes
my nedovedem rozloučit se kdes;
vždy zase něco sobě nacházíme,
proč „ještě kousek“ zpět se sprovázíme,
a poroučejme desetkrát se bohu,
30 přec jdem zas ještě „až tam k tomu rohu!“

- No — rozešli jsme se. Však náhle zpět
zas hledím, a vtom přítelův též hled
se vrací! Snad ho stejné strachy tíží!
Jáť bál se věru: on že teď se plíží,
35 jak kdysi od zad náhle na mne skočí
a dá mi „babu“ a už zmizí s očí!

*Motto: Co v próze nebylo by nic,
 dá do veršů se; není sic
 pak ještě ničím také,
 však je už prajinaké.*

I

1

Dláždění velké a nesjeté,
 zelenou prorostlé travou,
 dva paláce stojí nalevo,
 dva paláce stranou pravou.

5 Budovy rozlehlé, obrovské
 v tiché se náměstí spjaly,
 a hledí tak šefe a podřímlé,
 jak spaly by a jen spaly.

Kdykoli odlehlým náměstím
 10 hošík jsem projít musil,
 vždy kráčel jsem mimoděk po prstech
 a tesklivě dech jsem dusil.

Jací as spavým těm olbřímům
 velicí snové se zdají!
 15 Co asi ty mříže a zákleny,
 co mhouravé arkýře tají!

Však někdy nás více si zaběhlo
do „palácového koutku“
a náměstí pojednou oživlo,
jak dotknutím květného proutku.

6 Pak vesele tam a kurážně
se hlasy nám ze hrdel draly,
a smáli jsme se, jak zvuky ty
kdes do zdí a do oken praly.

10 A náhle jsme vejskli a slouchali,
kam blabolná ozvěna letí,
a poskočili si a utekli —
vždyť víte, co umějí děti!

Z těch obrů byl jeden můj miláček,
měl tváří až černou, však klidnou,
měl veliká vrata kovaná,
a za nimi portýrku vlídnou.

6 Jak rád bych byl s obrem hrál si tím
a leckde ho pozatáhnul!
A vskutku se stalo! Kdys v podvečer
jsem drze mu na knír sáhnul.

10 A sotva jsem zatáhl, těžký zvon
vnitř na poplach domem duní,
a ve vratech dvířka se rozlítla
a ve dvířkách portýrka funí.

15 „Ty nezbedo, čertovo pometlo,
ty ďábelská — odpusť mi, nebe! —
jen dostat tě někdy mých do rukou
a roztrhám, rozmelu tebe.

20 Já zrovna si uložím dítě své,
vtom banda ta na poplach zvoní,
a chytla-li holka už dřímotu,
má chudinka také zas po ní.“

4

Já výskal a skákal a točil se
a moh jsem se popukat smíchy;
však když jsem se octnul až za rohem,
byl pojednou jsem pak tichý.

5 „Vždyť nemusilas mi tak nadávat,
ty nehodná, hubatá paní;
víš, nech si tu hloupou svou holčici,
a ta ať si nechá své spaní!

10 Ať ve spaní roste a tloustne si,
co je mně do škvρνěte, do ní,
však já ti ji nikdy už nevzbudím,
má ruka už nezazvoní!“

15 Tak sliboval jsem a potvrdil
vše řečené máchnutím ruky,
a nežli jsem doběhl k domovu,
jsem sepral se s desíti kluky.

II

1

Nuž — dorostl jsem a hrdě dost
jsem krácel po pražském mostě,
a díval se z chodníku na chodník,
kde které jde hezounké rostě.

5 Kde které jde líbezná rostátka
a nese se růže jemná,
a má-li pod brvami blankytná
či má-li snad očička temná.

10 A blondýna je-li či bruneta,
a srnčího je-li kroku,
a obloučká je-li po prsou
a štíplého přitom boku.

15 A ústa má-li jak maliny —
ach bože, když člověk narost,
má pojednou pranové ohledy
a tisícrou pak starost!

2

Hrome, ten pohled — ta postava!
Jak, vpravo se zatáčí dolů?
Co myslíš, ty andílku, proběhnem
se trošičku o závod spolu?!

5 Já předešel. Zase tak pohlédla;
však honem zrak sklopila k zemi.
Oslovit chtěl jsem ji, nevím proč
jsem zůstal však přece jen němý.

10 Aj vida, hledí mi uniknout!
Vždy rychlejší její je chůze,
a přede mnou jak tak pospíchá,
je podobna letící duze.

15 Již přece zas poněkud slevila
z rychlosti krůčku svého —
a hle, teď zvolna se zatáčí
do „koutku palácového“.

20 A postála, trochu se ohlédla,
já pozdravil zpovzdálí skromně,
a ona se lehýnce usmála
a zmizela — v černém domě.

 Zde tedy! A nejspíš že dceruška
té známé mi od dříve paní?
Nu počkej! Ty nevíš, jak umím já
děvčátkům ukrádat spaní!

Neděle, čtvrtky dřív bývaly
dost pěkný pro Malou Stranu :
sad Valdštýnský, krásný a rozlehlý,
svou otvíralť dokořán bránu.

5 A věřte-li, co v svém popisu
kdys u Haasů vytisk pan Strobl,
tož bývaly neděle nedělní
a čtvrtkové bývali nóbl.

10 Já — chcete-li — rád mu to dosvědčím,
co pamětník sdělím s vámi,
že ve čtvrtek vídal jsem v zahradě
jen staré a nosaté dámy.

15 A pánové že tam bývali
jen velcí a ještě větší,
a staré že, zkotlalé kaštany
pak slýchaly moudré jen řeči.

20 Než takový pán se zahradou
tou prošel jen tam a zpátky,
už zvoneček portýrův vzpomínal,
že pozemský den je krátký.

2

Neděle byly však bez ceny :
lidí tu snad do tisíce,
a všude jen rušivé pohyby
a všude jen prokvětlé líce.

5 Oproti čtvrtelní moudrosti
a elegantnímu tichu,
co lichého pak tu žvástotu
a co tu pak zvučného smíchu!

10 A kolik tu růží po záhonech
a kolik tu po větvích písni,
ba tolik se kolkolem cestami
prahezounekých děvčátek tísni.

3

Tam byly dvě labutě v jezírku,
my mládci z nich sbírali brčky,
a slečinky od nich se učily,
jak půvabně ohýbat krčky.

5 A bylo tam růží po záhonech,
jak jinde je polního kvítí,
a slečinky od nich se učily,
jak zdobit se a jak se rdítí.

10 A byla tam veliká drátěná klec,
v ní holubi po traláři,
a slečinky od nich se učily,
jak cukrují a jak se páří.

4

Já u klece stojím a cukruju,
vždyť ty jsi tu, žen všech pýcho!
„Ach miluju vás, vy anděle,
vy bohyně svatá!“ — Ticho.

5 „Jste krásnější než zde ta růžice,
jste šťihlejší než ta jilma —
ach, děťátko zlaté, rcete mi
své sladounké jméno!“ — „„Vilma.““

10 „A slečinka, jež vás tu provází,
ta milounká, tichounká duška,
ten anděl váš strážný, je přítelka
či sestřička vaše?“ — „„Družka.““

15 „A spolehliva, že hned nezradí,
když někdy vás oslovím, panno?
Když několik kroků vás sprovedím
a trochu vás pobavím?“ — „„Ano.““

5

Mně už se tu nelíbí. Ve čtvrték
každý se po tobě točí;
v neděli zase tu potkáváš
tisíce všude pak očí.

5 Těžko se mluví v reji tom,
člověk je jakoby zmámen,
přes oči jako by visel flór,
na mozku ležel by kámen.

10 Otázka každá je nesmělá,
odpověď vypadá skoupě,
rád bys jí řekl cos chytrého,
cítíš, žes řekl to hloupě.

15 Myslíš, že každý tě poslouchá,
každý tvůj posuněk vidí —
ach, co to pánbůh má ve světě
pradivných, zbytečných lidí!

Také jsem brzy pak hněval se
a hartusil na bohyně,
že po boku každé té bytosti
je nějaká „přítelkyně“.

5 Taková osoba protivná
jak na ruce, na nohy provaz,
jak na oči klapka, vosk do uší
a na jazyk těžký ovaz.

10 Ve tváři výraz tak čouhavý,
tak impertinentní mívá —
ta ženská, ať děje se už co chce,
jen věčně se pousmívá!

15 Sluníkem kreslí svým do písku
a do všechněch stromů jím štouchá,
a kdykoli se jí cos pozeptáš,
vždy řekne, že „neposlouchá“.

20 Ukrutná tvoje to tyranka,
tvá neuprosná to paní,
a kdyby se v tobě vše vařilo,
přec nesmíš se ošklíbnout ani.

IV

1

Já miluju samotu : k poustevci,
jak známo, rád anděl se druží,
a sotva si člověk s ním sesedne,
už srdce se v těle pruží.

5 A je-li to andílek dobráček,
s tou dušičkou jasnou a hladkou,
má očička jako pomněnky
a hubičku medově sladkou.

10 A je-li to andělík satanáš,
jenž člověka pokoušet ráčí,
má očička černá a plamenná
a hubičku ještě sladčí.

2

Jelení přikop sad rozkošný,
hezčí než každý jiný,
na vrchu květy a ovoce,
v dolině lesíček stinný.

5 V dolině stromů je šumění,
zrkání potůčků malých,
v letě tam bývalo jeviště
chlapeckých her mých kalých.

10 Tam stavěl jsem mlýnky, tam lodičky
jsem na dlouhé niti vodil,
tam jsem se kvůli krápníkům
jeskynní studánkou brodil.

15 Tam jsem se soudruhům osvědčil,
pěkně že po stromech lezu,
tam jsem si shledával kameny,
sbíral si hlemýždě s bezů.

20 Hlemýždě překrásně zbarvené,
růžové, černožluté,
v placatý koláček stočené,
v růžek zas zavinuté.

Domů jsem nosil ty poklady,
zvláště ty přecenné šnečky,
do rána vždycky pak zasmradly,
a otec je vyhodil všecky.

8

Těž romantiku měl údol ten :
kdys sochař kys dívku lubil,
a neví se zkrátka, proč a zač,
však ví se, že ji tu zhubil.

3 Prý teprve po letech našla se
zde v zemi pak její kostra,
a slavný soud našel si sochaře
a spustil si na něho zostra.

10 A sochař pak kostru tu zpodobnil,
jak sídlí v ní záby a štífi,
a můžete podnes ji viděti
v kostele svatého Jiří.

15 Ta historka stará vězela
nám hošatům ve kotrbě,
my hledali místo osudné
a našli je při staré vrbě.

„Ba tady to bylo!“ A pro všechny
už věc to pak zúplna jistá,
vždyť kamkoli jsme se tu ohlédli,
20 pranikde tak šerého místa!

A jedni se zastali sochaře,
a druzí se stavěli k dívce,
a došlo to k slovům prudkým dost,
ba došlo až ku přezdívce.

25 Já přívržencem jsem dívky byl
— už tenkrát jsem ženskou ctil něhu —
a přemýšlel o tom případu
a vůbec o světa běhu.

30 Že neměl jsem výtvarných talentů
a sochařskou ruku pádnou,
hned tenkrát pevně jsem usnes se,
že nezhubím dívku žádnou.

4

Ó, já byl moudrý, to mohu říci!
Byl hoch jsem, sám knihou se mučil,
a přece jsem vážně a důstojně
již menšího hošíka učil.

5 S ním četl jsem, psal jsem a počítal,
já hodiny jsem si s ním hrával,
a když jsem směl vyjít si procházkou,
vždy hošíka s sebou jsem brával.

10 Nejraději v Jeleních příkopech
jsem svěťence svého vodil,
s ním poučně po květných záhonech
a od stromu ke stromu chodil.

15 A pak jsem ho chytře kams zastrčil:
 „Dej pozor na dělníky, služby!“
 a učeň když takto stál na stráži,
 já mistr krad mezitím hrušky.

5

 Ve zlatém vzduchu včeličky
 po záhonech se honí,
 při letu jejich křidélka
 stříbrným jasem zvoní.

5 Dávají květkám znamení:
 „Po zlatém voze jedu,
 trochu si s tebou polaskat,
 trochu ti ubrat medu!“

6

 Lásbezné tyto veršičky
 skládal jsem z dlouhé chvíle,
 když jsem kdys v Jeleních příkopech
 čekal své Vilmy milé.

5 Parný den! Ticho kol a kol,
 přece však v teplém vzduchu
 plno je různých šepotů
 a zvučivého ruchu.

10 Samí jen malí tvorové:
 po stromech vosy hučí,
 po keřích brouci drnkají,
 medáci po trávě bručí.

To se to čeká člověku!
Stále se v dálku dívá,
15 neví, co počít, čím mařit čas,
a zívá anebo zpívá.

7

Konečně vyběhla ze brány
ta dívka má medodechá,
já vidím, jak letí jí šatičky,
jak do mého objetí spěchá.
5 Rád bych jí zaletěl v ústrety,
leč, brachu, měj krok jen volný,
líp, když si pranikdo nevšimne,
že máme spěch obapolný.

8

Pod lipou sedíme košatou,
toneme v blaženosti,
ohnivá ústa má metají
šípy o lásce a — ctnosti.
5 Naslouchá Vilma. Pojednou
ret její pracně cuká —
znám to: teď nebohé ukládá
panenské mlčení muka.

Čílko se lehýnce svrašťuje,
10 oko jak do dálky třeští —
znám to: ten oheň sálavý
moje už vítězství věští.

Obličej celičký zčervenál,
pevně se sevřela ústa,
15 pak pojednou shrklo jí se rtíků:
„No, to je pěkné — pan Šusta!“

9

Pan Šusta je před námi. Pěkný chlap!
Nebýt té hněvné záře,
však byly by dosti příjemny
ty červené, osmahlé tváře.

5 Má na puntu, cylindru, fračisku
široké, stříbrné třasky,
má hedvábné kalhoty do punčoch,
má stříbrné na škorních přazky.

10 Svou patu teď zarývá do písku
a hrdě se rukou bočí —
je vidět, že hraběcí lokaj to,
ba snad to sám hraběcí kočí.

10

Pan Šusta je před námi. Oči své
jak ve slunci kocour mhouří,
a mohutné tělo se kolísá
jak doubec ve větrné bouři.

5 A naproti němu Vilmička
jak lísteček schoulena sedí,
a třese se bílá jí ručička
a očka jí k zemi hledí.

10 Jsem překvapen; cítím, že nadešel
teď okamžik přec jen vážný.
Kdo je ten muž? Bratr to Vilmin snad,
či jiný to její duch strážný?

15 Já vidím: není už vyhnutí,
a něco se věru teď stane!
Nuž spustil jsem: „Nač toto civění —
co chcete vy od nás zde, pane!“

20 Ruka se zakývla v oblouku,
rty zachvěly jak dva listy,
a změřiv mne chráplavě vyrazil:
„Tak to je ten panáček čistý!“

A zamáchnul znovu zas rukou svou,
jak ku ráně rozpřaženou:
„A taková běhavá fíflena,
ta býti chce mojí ženou!“

11

Čtenář už uhod, co stalo se teď:
že ztrnutím byl jsem němý,
pak ale že skočil jsem na chlapa
a oba jsme letěli k zemi.

5 Že tloukli jsme jakoby do špalků,
navzájem si škubali vlasy,
a po celých sadech že zuřivé
se rozlehly naše hlasy.

10 Že kde jaký zahradní pomocník,
kde jací zevlaví lidé,
se sběhli, nás od sebe trhali,
et cetera — jak už to přijde.

No vidí teď čtenář: A zrovna ne!
To čtenář má ze svého čtení!
15 Zná dobře sic, jak je to ve knihách,
však v životě tak to není!

Nač vypravoval bych dle šablony,
nač hrdinstvím jakýms se třáskal;
vždyť Šusta měl ruce jak lopaty,
20 a byl by mne ukrutně zpráskal!

Já k jinému sáhl jsem prostředku,
to k prostředku „vzdělaných lidí“,
já k chlapu se zády obrátil —
ať mužnou mou pohrdá vidí!

12

Ticho. Pan Šusta by ovšem as
cos spustil, však neví, jak k tomu.
Konečně slyším, jak zostra dí:
„Teď, holčičko, v kalupu domů!“

5 A zase je ticho, tak okamžik.
Pak zaslechnu šustění šatů
a praskání písku, a kroky už
se za mnou teď vzdalují v chvatu.

13

Já osaměl. Zrak můj zardělý
dvě postavy v dálce stíhá.
Jak půvabně šatík růžový
se zelenou průlinou mňhá!

5 Jak klobouček Vilmin slaměný
se v sluníčku lesklém zlatí —
jak protivně za dívčí postavou
se černé to fračisko klátí!

10 A mně je tak horko! Ba je mně
jak ve varné vodě v tom vzduchu —
a zdá se mi, plno že posměchu
v tom šepotném vůkolním ruchu!

15 Po keřích brouci si drnkají,
medáci po zemi bručí,
v květinách včeličky zvonějí —
a hlava mi hučí — ach hučí!

Co dále? Už nic! Ba pranic už!
 Až mne to v čele loupá!
 Však konec je konec, ať už je
 ta historka jak chce hloupá.

5 Je pravda, já ještě pak náhodou
 jsem Vilmičku v městě vídal;
 však klopil jsem oči — já styděl se
 a ani se neohlídal.

10 Přec arci jsem mžikem vždy zahlédl,
 že Vilmička zdráva a tlusta,
 jak bývají provdané ženušky:
 vzalť si ji as přec jen pan Šusta.

15 I palácovému koutu jsem
 se vyhýbal mnoho roků —
 snad dřímaly paláce pak tím líp,
 když nerušil zvuk je mých kroků.

20 Nechtě dřímaly, dřímal ten černý dům
 i děsný ten jeho zvonec —
 já čtenáři pěkně se poroučím
 a připisuju zde: „Konec.“

* *
 *

Tak! Teď je to se mne! Třicet let
již, co mne to občas bolí,
že při té své lásce mladistvé
jsem mizernou hrál tak roli.

5 Už Vilmička arci nežije,
a nejsou, kdož o tom vědí;
však tlačí-li člověka svědomí,
je nejlíp jít ku zpovědi.

10 Ku nestatečnosti se přiznat kdys,
je mužovi ovšem bolno;
však teď je to venku: hvízdám si —
a je mi tak volno — tak volno!